

Chants de Hanouka

Maoz Tsour

C'est le chant de Hanouka le plus classique.

Ce poème composé au XIIIe siècle comporte deux acrostiches. Les initiales des cinq premières strophes, lues dans le sens vertical, révèlent le nom de l'auteur : Mordekhaï (Mardochée). La sixième strophe est une interpolation tardive. Les initiales des trois premiers mots de cette strophe donnent : Hazak (sois brave !).

מְעוֹז צוֹר יְשׁוּעָתִי לֶךְ נָאָה לְשַׁבַּח.
תִּכּוֹן בַּיִת תִּפְלֵתִי וְשֵׁם תּוֹדָה נִזְבַּח.
לַעֲת תִּכְיִן מִטְּבַח מִצָּר הַמְּנַבַּח.
אֲז אֶגְמֹר בְּשִׁיר מִזְמוֹר חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ:

רְעוֹת שְׁבַעָה נִפְשֵׁי בִיגוֹן כָּחִי כָּלָה
חַיֵּי מְרוֹו בְּקִשֵׁי בְשַׁעְבוֹד מְלָכוֹת עֲגָלָה
וּבִידוֹ הַגְּדוּלָה הוֹצִיא אֶת הַסִּגְלָה
חֵיל פְּרָעָה וְכָל זָרְעוֹ יִרְדוּ כְּאֶבֶן בַּמְּצוּלָה:

דְּבִיר קִדְשׁוֹ הִבִּיאֲנִי וְגַם שֵׁם לֹא שָׁקַטְתִּי
וּבֹא נוֹגֵשׁ וְהַגְּלִנִי כִּי זָרִים עֲבַדְתִּי
וַיִּין רַעַל מִסַּכְתִּי כִּמְעַט שְׁעַבְרְתִּי
קֶץ בְּבַל זָרְבָבֶל לְקֶץ שְׁבַעִים נוֹשַׁעְתִּי:

כָּרוֹת קוֹמַת בְּרוֹשׁ בְּקֶשׁ אֶגְגִּי בֶן הַמְּדַתָּא
וְנִהְיֵתָה לוֹ לְפַח וּלְמוֹקֵשׁ וּגְאוֹתוֹ נִשְׁבַּתָּה
רֹאשׁ יְמִינִי נִשְׂאֵת וְאוֹיֵב שְׁמוֹ מְחִיתָ
רַב בְּנָיו וְקִנְיָנָיו עַל הָעֵץ תִּלִּיתָ:

יְוֹנִים נִקְבְּצוּ עָלַי אֲזִי בִימֵי חֲשֻׁמָּנִים
וּפְרָצוּ חוֹמוֹת מְגִדְלִי וְטִמְאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים
וּמְנוֹתָר קִנְקֵנִים נַעֲשֶׂה נֶס לְשׁוֹשָׁנִים
בְּנֵי בֵינָה יְמֵי שְׁמוֹנָה קָבְעוּ שִׁיר וִרְנָנִים:

חֲשׁוּף זְרוּעַ קִדְשֶׁךָ וְקָרַב קֶץ הַיְשׁוּעָה
נֶקֶם נִקְמַת עֲבָדֶיךָ מֵאֵמָה הַרְשָׁעָה

כִּי אַרְכָּה הַשָּׁעָה וְאֵין קֶץ לִימֵי הַרְעָה
 דַּחָה אֲדַמּוֹן בְּצַל צְלֻמוֹן הָקֵם לָנוּ רוּעִים שְׁבַעָה:

Maôz Tsour yechouâti, lekha na'è le-chabéah
Tikon beït tefilati, ve-cham toda nezabéah
Lè-èt takhin matbéah min ha-tsar ha-menabéah
Az ègmor bè-chir mizmor, hanouccat ha-mizbéah (x 2)

Raôt sav'û nafchi, be-yagon kohi kala
Hayäi mérerou be-kochi, be-chîboud malekhout ègla
Ou-ve-yado ha-guedola, hots'i èt ha-segoula,
Héïl parô ve-khol zarô, yardou ke-èvèn metsoula.

Devir kodecho héviani, ve-gam cham lo chakateti
Ou-va noguès higuelani, ki zarim âvadeti
Ve-yéïn raâl massakheti, kim'at chè-âvarti
Kèts Bavèl Zeroubavèl, le-kèts chivîm nochâti.

Kerot komat beroch bikèch, agagui ben hamedata
Ve-nihayta lo le-mokèch, ve-gaavato nichebata
Roch yemini nisséta, ve-oyèv chemo mahita
Rov banav ve-kinyanav, âl ha-èts talita.

Yevanim nikbetsou âlai, azäi bi-yemé hachemanim
Ou-fartsou homot miguedalai, ve-tim'ou kol ha-chemanim
Ou-mi-notar kankanim, naâssa nèss la-chochanim
Bené vina yemé chemona, kav'ou chir ou-renanim.

Hassof zeroâ kodechèkha, ve-karév kéts ha-yechouâ
Nekom nikemat âvadèkha, mé-ouma ha-rachaâ
Ki arekha ha-chaâ, ve-eïn kéts li-yemé ha-raâ
Dehé admon be-tsél tsalmon, hakém roîm chivâ.

Traduction de Maoz Tsour :

(Espoir de salut, Temple futur)

Ô puissant Rocher de mon salut, il me plait de louer Tes bons offices.
 Rétablis ma maison de prière, agréé mes grâces comme sacrifices.
 Bientôt, refoulant la meute hurlante, Tu restaureras le Sanctuaire.
 À la dédicace de l'autel, la foule orante chantera psaumes et prières.

(Sortie d'Égypte)

Mon âme est accablée de malheur, mes forces de chagrin se flétrissent.
 Amer et dur fut mon labeur au royaume adorateur de la génisse.
 Mais Ton bras puissant m'en délivra, rejeton du peuple distingué.
 Toute l'armée de Pharaon sombra telle la pierre dans les flots déchaînés.

(Exil de Babylone et retour à Jérusalem)

Amené au parvis du Sanctuaire, là non plus je ne fus serein.
 Le conquérant¹ vint m'exiler, d'avoir servi les dieux païens.
 J'avais goûté du vin frelaté, j'ai failli me damner à vie.
 Soixante-dix ans plus tard, Babel disparut, prince Zeroubabel m'en ravit.

(Pourim, délivrance par Mardochée)

Le rejeton² d'Agag, fils de Hamdata, voulut écimer mon cyprès.³
 Mais son orgueil en piège Tu tournas, pour le rabaisser peu après.
 Du Benjamite⁴ Tu relevas la prestance et effaças le nom de l'adversaire.
 Que Tu fis pendre à la potence avec ses fils et mercenaires.

(Hanoucca, victoire sur les Grecs, libération de Jérusalem)

Les Grecs m'oppressèrent en ces jours au temps de la maison d'Hasmonée.
 Ils crevèrent les murailles de mes tours et profanèrent les huiles sacrées.
 Mais – miracle ! – les Roses⁵ fières en trouvèrent du pur dans une jarre.
 Les sages par décret instaurèrent huit jours de joie et de gloire.

(Rédemption future)

Brandis Ton saint bras puissant et hâte notre délivrance !
 Rachète le sang de Tes enfants versé par les forces de malfaisance,
 Car elle nous tarde à venir ; nos malheurs s'allongent sans fin.
 Relègue dans l'ombre de la nuit et désavoue enfin le Rouquin.⁶
 Délivre-nous des dangers et rétablis nos sept bergers !⁷

(traduction de Benjamin Urbah)

- Ha-nérot halalou

Ha-nérot halalou, anou madlikin,
 âl ha-nissim, ve-âl ha-nifla'ot,

Nous allumons ces bougies
 pour les miracles et les prodiges,

¹ Nabuchodonosor.

² Aman.

³ Israël.

⁴ Mardochée.

⁵ Les enfants d'Israël.

⁶ Ésaü.

⁷ Adam, Hèt, Mathusalem, David, Abraham, Jacob et Moïse.

ve-âl ha-techouôt, ve-âl ha-milhamot,
che-âssita la-avoténou,
ba-yamim ha-hem, ba-z'man ha-zè.

pour les délivrances et les batailles,
que Tu as menés pour nos ancêtres,
en ces jours-là et en ces temps-là.

הנרות הללו אנו מדליקין
הנרות הללו אנו מדליקין
על הניסים ועל הנפלאות
ועל התשועות ועל המלחמות .
שעשית לאבותינו, שעשית לאבותינו
בימים ההם, בימים ההם
בימים ההם, בזמן הזה .

- Ba'nou hochekh le-garech,

Ba'nou hochekh le-garèch,
be-yadéynou or va-èch,
col éhad, hou or katan,
ve-koulanou or éytan,
soura hochekh, hal'a chhor,
soura mipné ha-or.

Nous sommes venus chasser l'obscurité,
avec dans nos mains, la lumière et le feu.
Chacun porte une petite lumière,
mais ensemble, notre lumière est ardente,
Écarte-toi, obscurité ; disparaît, pénombre,
Dissipe-toi, au devant de la lumière !

באנו חושך לגרש ,
בידינו אור ואש .
כל אחד הוא אור קטן ,
וכולנו אור איתן .

סורה חושך, הלאה שחור !
סורה מפני האור !

- Sevivon, sov sov sov,

Sevivon, sov sov sov,
Hanouka, hou hag Tov,
Hanouka hou hag Tov,
Sevivon, sov sov sov.
Sov n'a sov ko va-kho,
nès gadol haya cham,
Sov n'a sov ko va-kho,
nès gadol haya cham.

Toupie, tourne et tourne encore,
Hanouka est un belle fête,
Hanouka est un belle fête,
Toupie, tourne et tourne encore !
Tourne donc dans un sens et dans l'autre,
un grand miracle s'est produit là-bas,
tourne donc dans un sens et dans l'autre,
un grand miracle s'est produit là-bas.

סביבון - סוב סוב סוב ,
חנוכה הוא חג טוב .
חנוכה הוא חג טוב ,
סביבון - סוב סוב סוב .

סוב נא סוב כה וכה ,
נס גדול היה פה .

נס גדול היה פה ,
 טוב נא טוב כה וכה .

- Yemé ha-Hanouka

Yemé ha-Hanouka,
hanouccat mikdachénou,
 Be-guil ou-ve-simha,
 memal'im èt libénou.
 Laïla va-yom sevivonénou yisov,
 soufganiot nokhal bam la-rov.
 Ha-i'rou, hadlikou,
 nérot Hanouca rabim,
 âl ha-nissim, ve-âl ha-nifla'ot
 achèr hollelou ha-Maccabim.

Les jours de Hanouka,
 inauguration de notre Temple,
 dans l'allégresse et la joie,
 remplissent nos cœurs.
 Nuit et jour, notre toupie tournera,
 et de nombreux beignets, on mangera.
 Éclairez, allumez-vous,
 bougies de Hanouka nombreuses,
 pour les miracles et les prodiges,
 qu'ont suscité les Maccabbim.

ימי החנוכה, חנוכת מקדשנו ,
 בגיל ובשמחה ממלאים את ליבנו
 לילה ויום סביבוננו יסוב
 סופגניות נאכל במ לרוב .

האירו, הדליקו
 נרות חנוכה רבים -
 על הניסים ועל הנפלאות
 אשר חוללו המכבים .

Yodîm atem likhvod ma ?

Avi hidlik nérot li,
 ve-chamach lo avouka.

Mon père a allumé pour moi les bougies,
 il a utilisé pour cela un flambeau.

refrain :

Yodîm atem likhvod ma, (x 3)
 likhvod ha-Hanouka !

Savez-vous en quel honneur ?
 En l'honneur de la fête de Hanouka !

Mori hév'i sevivon li
 ben ôférèt yetsouka.

Mon maître m'a apporté une toupie,
 Une toupie en plomb forgé.

Yodîm atem...

Savez-vous...

Imi natna leviva li
 leviva hama ou-metouka.

Ma mère m'a donné un gâteau,
 Un gâteau chaud et sucré.

Yodîm atem...

Savez-vous...

Dodi natan techoura li
perouta ahat chehouka.

Yodîm atem...

Mon oncle m'a donné une pièce,
Une pièce de monnaie frappée.

Savez-vous...

אבי הדליק נרות לי
ושמש לו אבוקה .
יודעים אתם לכבוד מה ?
לכבוד החנוכה .

מורי נתן סביבון לי
בן – עופרת יצוקה .
יודעים אתם לכבוד מה ?
לכבוד החנוכה !

אימי נתנה לביבה לי ,
לביבה חמה, מתוקה .
יודעים אתם לכבוד מה ?
לכבוד החנוכה .

דודי נתן תשורה לי ,
פרוטה אחת שחוקה .
יודעים אתם לכבוד מה ?
לכבוד החנוכה .